

GAZETA W. KSIĘSTWA POZNAŃSKIEGO

Drukiem i nakładem Drukarni Nadwornej W. Deckera i Spółki. — Redaktor odpowiedzialny: N. Kamiński.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

Berlin. — Kanton Neuenburg nie chciał ani wojska ani pieniędzy przysłać na wojnę przeciw związkowi odrębnemu. Kanton powiada, że chce neutralność zachować w tej walce; sejm walny powiada, że Neuenburg jako kanton powinien być posłusznym uchwale większości. Ze szwajcarskich sprawozdań okazuje się, że armia dla tego nie zupełnie została rozpuszczona, ponieważ rzeczą jest potrzebną Neuenburg przywieść do posłuszeństwa i ukarać go za opór. Tymczasem władzca Neuenburga oświadcza, że uważa kanton Neuenburg za nietykalny, a wkroczenie do niego za własną obrazę. Według tego co dotąd się dzieje, łatwo można przewidzieć, że sejm walny nie uwzględni dyplomatycznej interwencji, i obstawać będzie, aby dopełnić Neuenburg obowiązków konfederacyjnych jak każdy inny z 22 kantonów. Ztąd powstaje kwestya trudna do rozwiązania w sprawie tego kraju należącego do dwóch panów. — Z jednej strony Neuenburg jest członkiem rzeczypospolitej, z drugiej zaś strony jest podległym władcy, który jest monarchą; w pierwszym przypadku ma obowiązki względem konfederacji, w drugim względem monarchy dalekiego, tam republikańskie, tu monarchiczne. Chcąc poznać te stosunki, potrzeba nam przejść dzieje tego kraju. Przeszło lat sto posiadają Prussy to księstwo, które po śmierci ostatniego sukcesyjnego właściciela tego kraju, samo się oddało przez deputowanych Prussom. Już wówczas rozwinęły się trudności z powodu podatków i przywilejów niektórych klass. Francuzka rewolucya, która tyle krajów pochłonięła, nie zmieniła stanu rzeczy w Neuenburgu i dopiero Prussy odstąpiły tego księstwa Napoleonowi jak powiedziano w edykie, ponieważ Prussy dla swęj odległości, nie mogły dostatecznej dawać temu krajowi opieki. Napoleon darował ten kraj swemu marszałkowi Berthier, który nigdy nie odwiedził swego księstwa. Po upadku cesarza wyrzekł się Berthier tej własności na rzecz Pruss, które nie jako spadkobiercy objęły w posiadanie ten kraj, ale jako zwycięzcy. W patencie obejmującym w posiadanie ten kraj z dnia 18. Czerwca 1814. powiedziano: zwycięstwa, któremi nas boska opatrzność obdarzyła, udzielają naszemu sercu najprzyjemniejsze zadowolenie, że możemy wierne i ukochane ludy na zawsze z naszym państwem połączyć, ludy, których częścią przemocą, częścią dla odwrócenia większego nieszczęścia dobrowolnie odstąpiliśmy. To zadosyćuczynienie, mili i drodzy, otrzymujemy z powrotem szczęśliwych stosunków, które przez stolecie trwały pomiędzy księciem i jego poddanymi. Oświadczamy, że my i nasi następcy, królowie pruscy zachowamy pod naszym bezpośredniem panowaniem księstwo Neuenburgu z wszystkimi przyległościami, dominiami i dochodami wszelkiego rodzaju. Następnie oświadczono w tym patencie, że nigdy nie ma być oddane to księstwo na lenno lub młodszemu książętom na użytkowanie. Każdy z poddanych Neuenburga może opuszczać księstwo, podróżować, iść w służbę wojskową do obcego mocarstwa, jeżeli ono nie zostaje w otwartej wojnie z monarchą, jako księciem Neuenburga. Bez pozwolenia księcia nie wolno werbować do wojska. Wszyscy poddani księstwa Neuenburga bez wyjątku są obowiązani do służby wojskowej od 18. do 50. roku i tylko do rzeczywistej służby mogą być powołani, kiedy chodzi o utrzymanie publicznej służby, obrony kraju i dopełnienia układów, które wiążą księstwo ze Szwajcaryą. Wojsko stoi na przyszłość pod naszym wyłącznym nadzorem, odbiera jednakie chorągwie i kokardę, ale regulamin w niem ma być zaprowadzony odpowiedni stosunkom zawiązanym ze Szwajcaryą. Warnujemy sobie batalion utworzyć przez kapitulacyą z mieszkańców tego księstwa; batalion ten będzie należał do naszej gwardyi, z równymi z nią prawami. Ma mieć 400 żołnierzy, a rada stanu Neuenburga ma przedstawiać osoby na oficerów w tym batalionie do potwierdzenia królewskiego. Komendanta wybór zależy od króla. Względem kapitulacyi ma być osobny układ zawarty. — W kilka miesięcy później niektóre te postanowienia doznały zmiany, kiedy księstwo to pod dniem 12.

Września przyłączyło się do związku szwajcarskiego. W protokole sejm walnego z d. 7. Kwietnia 1815. powiedziano między innemi, w artykule 1. Neuenburg udzielnym zostaje przyjęty do konfederacyi szwajcarskiej; ma dopełniać wszystkich obowiązków jako członek związku, brać udział w naradach dotyczących spraw ogólnych Szwajcaryi, a rząd w Neuenburgu ma dopełniać ratyfikacyi i postanowień sejm walnego, bez dalszej sankcyi zagranicznej. Art. 2. Kanton Neuenburg przyjmuje wszystkie postanowienia układu związkowego, które zaprzysiągł równie z innemi kantonami. Art. 3. Dostarczać będzie kontingens do armii związku szwajcarskiego w stosunku 2 ludzi na 100, a więc na 50,000 ludności, przypada kontingensu 1000 ludzi. Art. 4. Kontingens w pieniądzu ustanawia się na 25,000 franków. Art. 5. Kanton Neuenburg jest 22. kantonem Szwajcaryi i zajmuje miejsce na sejmie walnym po kantonie Wallis. — Układ ten został przez mocarstwa przyjęty i zagwarantowany. Widzimy, że nowe stosunki się tu potworzyły. W sprawach dotyczących związku szwajcarskiego został pan udzielnym Neuenburga ograniczony we wszystkim. Za powód jedynie przyjąć można, że panujący książę chciał Neuenburgowi na przypadek wojny nadać dostateczną opiekę, której udzielić nie mógł w razie niebezpieczeństwa, dla odległości i przedziału tego księstwa od Pruss. Utworzył się przez to dziwny stosunek, który może poprowadzić do osobliwych zawiązań, szczególnie, gdyby Prussy lub całe Niemcy miały mieć wojnę z Francją. Oprócz tego znajdują się w tém księstwie arystokratyczne i demokratyczne żywioły. Pierwsze żądały oddzielenia się kantonu od konfederacyi szwajcarskiej, przeciw temu demokraci zaprotestowali. Arystokraci zawarli związek sarnęski (Sarnen Bund), ale sejm walny pogroził wojskiem i rozwiązał związek arystokratów. Od roku 1832. zewnętrzna spokojność utrzymana została aż do chwili, kiedy nowe zawiązanie powstało z powodu związku odrębnego i rozporządzeń sejm walnego. Neuenburg nie dostarczył kontingensu wojennego. Czas okaże, jak się ta kwestya rozwiąże.

Z nad Szprei, 5. Grudnia. — Nowa pożyczka rossyjska w ilości 14 milionów rub. srbr. ma dokończenie kolei żelaznej z Petersburga do Moskwy dała powodu do wielu uwag w naszym świecie handlowym. Pytają się naprzód z zadziwieniem, z kąd to pochodzi, że Rossya szuka pożyczki wkrótce po uczynionych forsuszach Francyi i Anglii i za nie nabytych rentach i papierach zagranicznych. Tym sposobem działa przeciw własnemu interessowi, jeżeli w rzeczy samej ma 100 milionów gotowizny jako rezerwy w domu. Raz że płaci procenta za pożyczkę zagraniczną, mając w domu kapitały brzęczące, a powtóre że przez to zniża kurs papierów nabytych przez nią zagranicą, a tymczasem trudno dostać pieniędzy we Francyi, Anglii, gdzie teraz przesilenie panuje pieniężne. Hollandia jest wyczerpana, nie może korzystać z pożyczek rossyjskich jak dawniej. Z tego powodu same Niemcy pozostają, aby spekulowały na pożyczkę rossyjską. Ale i Niemcy potrzebują pieniędzy na dokończenie własnych kolei żelaznych, a sami komissionerowie rossyjscy w Berlinie przed rokiem oświadczyli, iż po umieszczeniu dawniejszych 28 milionów na pożyczkę, nowych seryi niepodobna im wydać, ho nie masz nabywców. Czyliż się więc zmieniły zdania i okoliczności? Co do pierwszych być może, co do drugich hynajmniej. Na kaźden przypadek należało zaczekać z pożyczką do nadchodzącej wiosny, a wówczas w świecie handlowym zapewne nowe się otworzą źródła, jeżeli pokój nie zostanie nadwężonym. Dopatrzeć atoli nie można, dla czego się z tą pożyczką tak nagle spieszą.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Francya.

Paryż, 3. Grudnia. — Wszystkie gazety, z wyjątkiem dziennika sporów, zamieściły wiadomość o poddaniu się kantonu Wallis. Dziennik spo-

rów donosi z Neufchatelu (Neuenburga), że w skutek proklamacyi królewskiej, ogłaszającej neutralność kantonu, przyszło do krwi przelewów w La Chaux de Fonds, gdzie konserwatyści zwyciężyli. Władze wydały mnóstwo cudzoziemców, którzy stali w stosunkach z rozmaitemi klubami. Constitutionel donosi, że kanton Neufchatel został obsadzony wojskiem konfederacyi.

Wczora z rana, wydarzył się okropny przypadek na kolei północnej przy wjeździe do Paryża. Przybywający o 12 godzinie pociąg z Pontoise, wpadł na pociąg z towarami idący. Uderzenie było nadzwyczaj silne. Oba parowozy wywróciły się, a w pierwszym pociągu mnóstwo osób powiadają, że 20 mniej więcej uszkodzonych zostało. Mechanik jeden poniósł śmierć. Przypadek ten wydarzył się w skutek niedbałości jednego urzędnika, który nie doniósł, że na kolei żelaznej znajduje się zawada.

Pan Canning w tej chwili wyjechał do Szwajcaryi.

Flota angielska pod dowództwem Parkera krąży na wysokości Maritimo nad brzegami Sycylii. Miała się podzielić na dwie dywizje, z których jedna przeznaczoną była do krążenia na wysokości Palermo, druga na wysokości Livorno.

Presse donosi o wielkiej manifestacji ludu w Cagliari, z kąd wysłano deputacyą pod przewodnictwem arcybiskupa do Genui z prośbą, aby król i wyspę Sycylię przypuścił do ulepszeń zaprowadzonych w Piemontcie do aliansu polityczno-handlowego, który zawarł ze swymi sprzymierzeńcami.

Administracya zdrowia w Marsylii zaprowadziła kwarantannę dziesięciodniową dla wszystkich okrętów, które przybywają z krajów, gdzie panuje cholera. Jeżeli chcą konsekwentnie działać, powinni zaprowadzić kwarantannę i co do osób przybywających do Francji drogą lądową.

Dziennik Moniteur Algerien z dnia 15. donosi, że potężne pokolenie Beni Fouzzalów, pod Gigelli, przesłało akt poddania się. Kaid i 6 szejków udało się do Konstantyny do generała Bedeau. Także poddało się kilka oddziałów znacznego pokolenia Beni-Jala, mieszkającego przy gościńcu prowadzącym z Selif do Bugii. — Abdelkader jest spokojny; wojska marokańskie mają go ciągle na oku.

Moniteur ogłasza urzędowy wykaz cel zeszłego miesiąca. Cła od do-
wozów przyniosły 12,036,084 fr. W Październiku 1846. r. przyniosły one 14,055,655 a w Październiku 1845. r. nieco jeszcze więcej, to jest 14,398,465 fr. Ubytek nastąpił głównie w artykułach: wełny, bawełny, przędzy, angielskiego lanego żelaza i węgla, oliwy, lnianego nasienia i zagranicznego cukru.

A n g l i a.

Londyn, 2. Grudnia. — Na posiedzeniu dzisiejszym izby niższej rozprawiano nad wnioskiem o wysadzeniu komitetu, celem wysledzenia przyczyn obecnego przesilenia w handlu. Urquhart sądził, że nie położenie banku wywołało ostatnie przesilenie, ale sam parlament, ponieważ zniósł prawa pożyteczne, a w miejsce ich zaprowadził postanowienia wstrzymujące obieg pieniędzy. Według niego należałoby znieść ostatnie prawa o obiegu pieniędzy.

Lord J. Russel naznaczył dzień 16. Grudnia, w którym wniesie swój bil względem emancypacyi żydów. Co się zaś tyczy żeglugi, rząd przed Bożem narodzeniem nie wniesie żadnego bilu.

B e l g i a.

Bruksella, 27. Listopada. — Dziennik Independance dodaje do wiadomości o przyspieszonym biegu pocztowym między Londynem i Paryżem, następujące uwagi: «Jeżeli nie zostaną prędko przedsięwzięte ulepszenia w związkach między Belgią i Anglią, można być pewnym, że cała korespondencya między Anglią i Niemcami odbywać się będzie drogą przez Francję, jak niemniej, że i podróźni też samą drogą obiorą, tem bardziej, że przedstawia większą dogodność z powodu krótszej drogi morzem. Byłoby nieznośnem, gdyby na giełdach Brukselli i Antwerpii, listów londyńskich i doniesień o kursach papierów z dnia poprzedniego nie odbierano tak wcześniej jak w Paryżu, dokąd daleko dłuższą odbywać muszą drogę.

A u s t r y a.

Wiedeń. — Regulacya taryfy zajmuje ciągle administracyę skarbową, i zniżenie cła nastąpi najpierw przy artykułach, które są ważnymi dla handlu i rękodzielnictwa, ale też zarazem i dla kasy skarbowej, mianowicie od cukru, surowego żelaza, porcelany i towarów bawełnianych. Zniżenie cła od tych artykułów, jak doświadczenie przekonywa, zada cios ich przemycaniu; tym sposobem pokonane będą trudności, które dotychczasowy przestarzały system zakazowy utrzymywał; zupełnej reformy naszego taryfowego systemu spodziewamy się i przy wszystkich innych artykułach.

Względem ogólnych opłat konsumcyjnych, toczą się w zarządzie także rozprawy; zniżenie opłat ma nastąpić mianowicie co do artykułów codziennych potrzeb, przy ich dowozie przez linię Wiednia i innych prowincjonalnych stolic.

S z w a j c a r y a.

Bern, dn. 3. Grudnia. — Sejm walny na posiedzeniu odbytym dnia wczorajszego przyjął następujący projekt odpowiedzi na notę posła pruskiego w sprawie neuenburskiej:

»Do Jaśnie Wielmożnego radcy tajnego legacyjnego pana Sydowa, nad-

zwyczajnego posła Jego kr. Mci, króla pruskiego i ministra pełnomocnego przy konfederacyi szwajcarskiej.«

»Nota datowana pod dniem 26. Listopada r. b. którą Jaśnie Wielmożny króla pruskiego nadzwyczajny poseł i pełnomocny minister przy konfederacyi szwajcarskiej doręczył równie naczelnemu rządowi Szwajcaryi, jakoli wszystkim rządów kantonalnym, została przez rząd naczelną złożoną sejmowi walnemu, jako najwyższej władzy krajowej, a ten pozwala sobie tego zaszczytu, iż w następujący sposób odpowiada:

»Pierwszy warunek, pod którym kanton neuenburski został przyjętym do związku konfederacyjnego brzmi według aktu przyłączenia z dnia 6. Kwietnia i 19. Maja 1815. r. w tych słowach:«

»Art. 1. Niepodległy kraj neuenburski zostaje jako kanton przyjętym do konfederacyi szwajcarskiej. Przyjęcie to następuje pod wyraźnym zastrzeżeniem warunku, że spełnianie wszelkich zobowiązań, których się podejmuje kraj neuenburski, jako zostający członkiem konfederacyi, mianowicie, co do udziału tego kantonu w obradach nad sprawami ogólnymi Szwajcaryi, co do ratyfikacyi i wykonywania uchwał sejmów walnych, będzie się wszystko tyczyło wyłącznie samego tylko rządu rezydującego w Neuenburgu, bez potrzeby zaciągania dalszej sankcyi i potwierdzeń.«

»Według tego wyraźnego opisu panujący książę neuenburski został wyłączonym od wszelkiego wpływu na stosunki prawne konfederacyi i kantonu neuenburskiego. Kanton ten jako członek konfederacyi ma te same prawa i zobowiązania, co każdy inny, a spomniany artykuł aktu przyłączenia nie ma żadnego innego celu, jak zapewnienie dla Neuenburga zupełnej równości w konfederacyi.«

»Skoro pomimo to obecnie Najjaśniejszy król pruski akt ciała prawodawczego tyczący się stosunków konfederacyjnych podciąga pod sankcyę i o niej nawet donosi urzędownie konfederacyi przydając jeszcze uznanie kantonu neuenburskiego za kraj neutralny, co do wewnętrznych spraw szwajcarskich: w takim razie sejm walny konfederacyjny musi postrzegać tylko interwencyę, która stoi w sprzeczności z artykułem 1 spomnionej ugody, a następnie musi położyć najuroczystsze zastrzeżenie co do niepodległości konfederacyi.«

»Według aktu konfederacyjnego z 7. Sierpnia 1815. r. i według praktyki, której nigdy niekladziono zapory, służy konfederacyi szwajcarskiej prawo wyrzeczenia: czyli kanton zadosyć uczynił swoim zobowiązaniom przyjętym względem konfederacyi i również konfederacya ma prawo, w razie zaprzeczania powyższych wszelkie rozporządzenia, ażeby zadosyć się stało prawom i utrzymana została powaga władzy konfederacyjnej — skoro zaś konfederacya jest zniewolona brać się do tego przeciw każdemu kantonowi, a to w moc obowiązku przyjętego, w skutek przysięgi konfederacyjnej, którą złożyła, przeto tém samem niweczy się przypuszczanie zamiaru wszelkiej obrazy albo nieprzyjaźni, a sejm walny musi w obecnej nocy wyrzeczone twierdzenie z siebie zrzucić.«

»Konfederacya od dawnych czasów uznawała prawa księstwa neuenburskiego i nigdy nie mieszała się w stosunki zachodzące, pomiędzy krajem a księżciem. W ogóle przeszłość i własny interes konfederacyi stanowią dostateczną rękojmią, że konfederacya będzie się zawsze starała, przez pewne przestrzeganie internacyonalnych zobowiązań zachować stosunki przyjacielskie względem innych państw i mieć te stosunki na pieczy. Atoli z drugiej strony konfederacya oczekuje tego z słusnością, aby także jej niezawisłość i niepodległość szanowano, a tyle zna się na swoim zadaniu i na swoim obowiązku, że w ich obronie z całą siłą stawia.«

»Sejm walny nie może pominąć wzmianki, że już w podobnych okolicznościach, wyrzekł te same zasady o stanowisku Neuenburga względem konfederacyi, i że się przy nich utrzymał. Pozwala zatem sobie zwrócić uwagę Jaśnie Wielmożnego posła pruskiego w tym względzie na notę z 5. Sierpnia 1833. przez Wielmożnego pana Offersa sprawującego interessa pruskie podaną i na odpowiedź rządu naczelnego Szwajcaryi z 7. Września 1833. roku.«

»Na dalsze doniesienie, że Najjaśniejszy król pruski swoim dostojnym sprzymierzeńcom zaprojektował, ażeby miasto Neuenburg, zostało obrane na zjazd do układania pośrednictw względem Szwajcaryi, uważa się na koniec sejm walny zniewolonym do oświadczenia Jaśnie Wielmożnemu posłowi pruskiemu, że zbrojne wykonanie uchwał sejmowych przeciw tak zwanemu związkowi odrzonemu zostało już spełnione, a mianowicie przez poddanie się wszystkich siedmiu kantonów pod uchwały sejmów walnych i to powiększającej części na drodze kapitulacyi, a bez dalszego używania potęgi oręża. Udało się w krótkim czasie wytrwałości władzy związkowej, odwadze i zapale wojska konfederacyjnego, umiarkowaniu i ludzkości dowódców przywrócić do swęj mocy prawo i porządek. Nieoglądając się jednakże na to, musi konfederacya obstawać przy swem prawie, że jej wolno niezawisłe swe stosunki urządzać, a w obecnym przypadku tém bardziej, że niechodzi wcale o zawikłania z innymi państwami, ani też o wojnę pomiędzy kantonami, ale tylko o wykonywanie władzy konfederacyjnej, przeciw niektórym opornym członkom konfederacyi. I pod tym względem złożyła Szwajcaryja także dowód, że posiada wolę jako też siłę do stanowczego przytłumienia przemijających nadwergień pokoju wewnętrznego.«

»Nakoniec korzystając ze sposobności sejm walny ma zaszczyt upewnić Jaśnie Wielmożnego posła pruskiego o swém wysokim uszanowaniu Bern....«

Sejm walny potwierdził kapitulację kantonu Walisu. Złożono na jego posiedzeniu adreśy z powinszowaniem od miast niemieckich Zweibrücken i Lipska.

Dziś w południe (3. Grud.) przybył do Bernu pojazdem parokonnym bez najmniejszego orszaku generał Dufour. Zdaje się, że rząd nawet nie wiedział godziny jego przyjazdu. Sztab generalny, który mieszkanie chcieli przyjmować o 2 godzinie, także wcześniej wślizgnął się do miasta. Więc tedy Dufour całkiem inaczej jak Ochsenbein wracał z wyprawy.

Lucerna, dn. 3. Grudnia. — Z rozporządzenia wydanego przez rząd tymczasowy względem zabranej kasy wojennej konfederacyjnej, pokazuje się, że ma być wytoczony proces przeciw wszystkim członkom byłego rządu i że aresztem obłożono nieruchomy jakoli ruchomy majątek Rudolfa Rüttimanna z Lucerny, Konstantego Siegwarta Müllera, z Oberkirchu, Karola Emanuela Müllera z Eschenbachu, Ludwika Sigrista z Menznau, Wendelina Kosta z Buchenrain, Ludwika Sonnenberga z Lucerny, Józefa Zünda z Lucerny, Piotra Tschoppa z Mauersee, Józefa Scherera Dr. medycyny z Hochdorfu. Niezdaje się mieć zasady, aby i przeciw majątkom członków wielkiej rady miano przedsięwziąć jakie kroki.

Na dniu wczorajszym rząd tymczasowy wydał postanowienie zarządzające wygnanie z kraju jezuitów. Generał Salis-Soglio miał osieść w Stanz mieście kantonu Unterwaldenskiego.

W ł o c h y.

Rzym, 22. Listopada. — Ogłoszono listę stu radców miejskich, którzy z koła swego wybrać mają władzę miejską. W ogólności lista się ta nie podoba. Lubo na niej zamieszczono mnóstwo uczonych i artystów, ale nie ma uzdatnionych kupców.

Cenzura pozwala teraz jak najobszerniej krytykować administrację. — W tych dniach pewien Filippo Paradisi obwiniał towarzystwo mające monopol na sól i tabakę. Jeżeli zarzuty są uzasadnione, natenczas sama izba jest winna, że dozwalała dopuszczać się podobnych nadużyć.

Florencja, 25. Listopada. — Mówią, że sprawa ferarska wkrótce załatwioną zostanie, równie że do wojny nie przyjdzie o Pontremoli i Fivizzano. Tymczasem jednak zbroją się z obu stron. Do obozu w Pietrasanta przywieziono wiele prochu i do Pontremoli wysłano armaty, a obywatela zorganizowali się po wojskowemu.

Według artykułów 101 i 102 traktatu wiedeńskiego, po połączeniu księstwa lukieskiego z wielkim księstwem tokańskim, miało nastąpić wcielenie okręgu Fivizzano i kilku innych powiatów tego ostatniego kraju do księstwa modeńskiego. W kże tokański, Leopold I., napróżno protestował w r. 1817 przeciwko takowym postanowieniom z r. 1815. Z tém wszystkiem praktyczne trudności, przewidywane przy wykonaniu tych postanowień, skłoniły księcia modeńskiego do przyzwolenia na tajemny traktat szczegółowy, zawarty pomiędzy Lukką, Modeną i Toskanią. Mocą tego traktatu, podpisanego w d. 24. Listopada 1844, w. kże tokański zobowiązał się odstąpić prowincję Lunigiana, w której leży okręg Fivizzano księciu lukieskiemu, skoro ten jako suksesor obejmie księstwo Parmy (en tant qu' héritier el futur souverain du duché de Parm). Ależ przewidziany w traktacie z roku 1844 warunek nie nastąpił wcale. Książę Lukki odstąpił swoje księstwo wielkiemu księciu tokańskiemu; utracił więc, jeżeli nie tytuł, to przynajmniej prawo; prócz tego nie jest jeszcze księciem Parmy. Trudno więc sobie wytłumaczyć, jak książę lukieski mógł już teraz odstąpić okręg Fivizzano księciu modeńskiemu. Innemi słowy: według traktatu wiedeńskiego z r. 1815. połączenie Lukki z Toskanią miało pociągnąć za sobą połączenie Fivizzano z Modeną; ale według tajnego traktatu z dnia 24. Listopada 1844. r. połączenie okręgu Fivizzano miało nastąpić dopiero wtenczas, gdy książę lukieski obejmie księstwo Parmy. Słuszniej byłoby, gdyby w skutek abdykacyi księcia lukieskiego połączono okręg Fivizzano z Parmą. Jakiemże więc prawem książę modeński rości już teraz pretensye do okr. Fivizzano? Przez traktat z r. 1844 kże modeński zrzekł się prawo do Fivizzano, nadanego mu traktatem wiedeńskim z r. 1815, a kże lukieski mógł prawo do tego okręgu, nadane sobie traktatem z r. 1844, przenieść na księcia modeńskiego, tylko w razie objęcia księstwa Parmy. Ponieważ zaś ten ostatni warunek nie nastąpił, przeto okręg Fivizzano pozostać powinien przy w. księciu tokańskim aż do chwili, kiedy kże lukieski zostanie księciem parmeńskim.

Stany Zjednoczone.

Korrespondent dziennika Times pisze z New Yorku pod dniem 4. Listopada. Mówiliśmy niedawno o awarturniczem projekcie przyłączenia wyspy Kuby do Stanów Zjednoczonych. Autorowie tej intrygi, prowadzonej z wielką tajemnicą; później zdjęli maskę, oświadczając oni, że nie dadzą pokoju rządowi, dopóki tego niewykona. Dotąd niewiadomo, czy gabinet amerykański podzieli ich zdanie. Zdaje się jednak, że powinien odeprzeć zamiary mające na celu pozbawienie bogatego terytorium kraju, z którym Ameryka zostaje w stosunkach najlepszej przyjaźni. Jeżeli ten śmiały i nieuczciwy projekt miałby przyjść do skutku, w takim razie pomysłność i pokój Stanów Zjednoczonych zostałyby zgubionymi. Przyłączenie Texas wywołało wojnę z Meksykiem, która już dziś kosztuje potoki krwi i milion dolarów strwonionych w obcym kraju w walce, której wypadek jeszcze nie pewny. Przyłączenie Kuby wywołałoby wojnę jeszcze

bardziej niszczącą, która by się rozciągnęła do Europy, pomiędzy Hiszpanią i jej sprzymierzeńcami z jednej a Stanami Zjednoczonymi z drugiej strony, a nikt nie może przewidzieć, jakim byłby skutek tej walki dla Unii.

Według Times, wigowie odnieśli zwycięstwo na ostatnich wyborach w New York. — Tenże dziennik donosi, iż rząd Stanów Zjednoczonych postanowił wejść w stosunki dyplomatyczne z stolicą apostolską i że pułkownik Joth z Filadelfii uda się do Rzymu, jako sprawujący interesy.

ROZMAITE WIADOMOŚCI.

Wścigi konne w Rosyji. — Obok wścigów rasowych koni, zarząd krajowego stadnictwa otworzył wścigi koni niższego gatunku, chcąc się tem przyczynić do ulepszenia zaprzęgów włościańskich. Wścigi te są trojaki: jedne dla zaprzężonych trójek, na odległość wiorst 30—35 (nagroda 100rs.); drugie dla pojedynczych koni przebiegających albo pod jeźdźcem, albo w teledze, odległość 6 wiorst (nagroda 60, 30, 10 rs.); i trzecie dla koni pociągowych, wiozących furę (telegę), na którą położony ciężar powiększa się coraz, aż dopóki koń nie stanie, (nagroda 30, 20 i 10rs.). Takie wścigi odbyły się w przeszłym i w bieżącym r. w Moskwie, Tambowie, Penzie, Połtawie, Romach, Woroneżu, Saratowie, Lebedianie, Tule, Permie, Ekaterynburgu, Wołogdzie, Bogorodicku i na jarmarku w Kursku. W wścigach trójkami największą prędkość okazała trójka prostych rosyjskich koni kupca Karaulowa w Moskwie, ubiegłszy 33 wiorst w 21 minutach. Największą prędkość w pojedynczym biegu okazał w Permie koń syberyjskiej rasy, ubiegłszy 6 wiorst w 11 minutach, a w pociągu największy ciężar 272 pudów przewiózł w Permie ogier jednego kupca z prostych rosyjskich koni. Wielkiej także siły dowiódł w Wołogdzie ogier włościanina Iwakina, przewiozłszy 202 pudy na odległości przeszło pół wiorsty.

Wypadek tegorocznych zbiorów zboża, ziemniaków i t. d., w Ameryce północnej i w Europie. — O wypadku tegorocznych urodzajów w Ameryce północnej i w Europie, możemy następującą zdać sprawę:

W Ameryce północnej zbiory zboża były bardzo obfite; pszenica szczególnie piękna, kukurydzy wielka plenność; ziemniaków mnóstwo i żadnego śladu zarazy.

Co do północnej i wschodniej Europy: Dania, Szwecya i Norwegia, obficie miały w tym roku ozimin, a jarego zboża podostatkiem; ziemniaki nie tyle ucierpiały co w poprzedzającym roku i miernie zrodziły. — Rosya w ogólności biorąc, skąpe miała zbiory, ale znaczne ma jeszcze zasoby. — Na Litwie oziminy dobrze się udały, szczególniej też żyto; plon jarego zboża także dość dobry; ziemniaków mało, gdyż zaraza im dokuczyła. — W Królestwie polskiem pszenica i żyto dobrze zrodziły; ziemniaki zaś szczupło. — W południowej Rosyji szarańcza w niektórych stronach znaczne zrzadziła szkody; a nawet i owoce nie dobrze się udały. — W Prusiech królewskich plon ozimin jest średni, jęczmień nie dopisał, a nawet i owsa urodzaj jest mniejszy od średniego; to samo i o strączkowych roślinach powiedzieć można. Ziemniaki ledwie że średnio zrodziły. Zdaje się, iż zbiory wystarczają na konsumcyę własną atoli mimo dobrych urodzajów żyta, trudno aby z początkiem przeszłorocznych zbiorów, jeszcze jakie zasoby ziarna pozostać mogły. — W Zachodnich Prusiech oziminy bardzo dobrze się udały; ale często w czasie zniw ulewy zaszkodziły żytu. Posuchy zaś wielką jaremu zbożu zadały klęskę: owsa po części nie warto było kosić; jęczmień najwięcej spalony, groch zrobać. Zaraza zniszczyła więcej niż połowę plonu ziemniaków. — W saskiej prowincyi zbiór pszenicy, żyta i grochu był bardzo dobry, a jarego zboża średni; ziemniaki miernie zrodziły, owoce bardzo obficie. W Wiel. Ks. poznańskiem pszenica i żyto są bardzo namlotne; żaden gatunek zboża nie chybił całkowicie, i tylko późno wysiany jęczmień i owies, średni plon wydały. Ogrodowin i owoców obfitość; ziemniaki miernie zrodziły. — W Szlązku pruskim pszenica i żyto, wydały 30 do 40, a owies 50 procentu więcej, niż zwykle; jęczmień zrodził miernie, groch dobrze, ziemniaki skąpo, owoce nader obficie. — W Galicyi zboże i owoce w wielkiej części zadowolniająco zrodziły; kukurudza w ogóle miernie; ziemniaki w skutek zarazy, skąpy dały plon; a w wielu miejscach chybiły. — Na Multanach kukurudza udała się, inne zboża ucierpiały od posuchy. — W naddunajskich księstwach w ogóle skąpe były zbiory zboża, bo posuchy i szarańcza wiele zaszkodziły; tylko kukurudza obficie wydała, ziemniaki zaś miernie. Mimo niedobrych zbiorów, kraje te będą mogły wyprowadzać od siebie zboże, bo mają jeszcze wiele dawnych zasobów. — W ziemi siedmiogrodzkiej posuchy a miejscami i szarańcza uszczupliły plonu: oziminy jest dosyć, jarego zboża i ziemniaków skąpo. — Węgry obficie miały urodzaje; w niektórych okolicach uprawiano w tym roku po raz pierwszy kukurudzę, i to z najpomyślniejszym skutkiem. Ziemniaki dość dobrze zrodziły; owoców podostatek. — W Arcyksięstwie austriackiem oziminy i owoce obficie niż od wielu lat zrodziły; tylko jare zboże miejscami od posuchy ucierpiało; plon ziemniaków mierny, zaraza sporadycznie tylko się objawiała. — Czechy mia-

ły bardzo dobry urodzaj pszenicy i żyta; jare zboże miernie się udało; owoców zbytek. — Morawia, od wielu już lat tak dobrych jak w tym roku nie pamięta urodzajów; szczególnie też pszenica odznaczyła się ilością i jakością; prosa urodzaj zadowalniający, a ziemniaki dwa razy tyle co w przeszłym roku zrodziły. — Szląsk austriacki mniejszy ma zbiór zboża od średniego, a zaraza na ziemniaki bardzo się w tej prowincji srożyła. — W Styryi pszenica, żyto, jęczmień, owies i kukurudza bardzo obficie zrodziły: ziarno piękne i mączyste, a mąka czysta i biała; ziemniaki lepszy wydały plon niż w przeszłym roku, chociaż wszędzie pojawiły się ślady zarazy; owoców podostatek. — W Karyntyi wypadły zbiory w ogóle zadowalniająco; kukurudza bardzo plennie zrodziła; owoców mnóstwo. — Tyrolu pszenica i kukurudza bardzo się dobrze udały. — W Królestwie lombardzko-weneckim zbiory w ogóle dość dobrze wypadły, tylko owsa mało, a ziemniaki ucierpiały od zarazy.

Co do zachodniej i południowej Europy: W Saksonii oziminy udały się bardzo dobrze, jare zboże średnio; ziemniaków plon zadowalniający, a zaraza dotknęła górniejsze tylko położenia. Owoców wiele i dobre. — W Bawarii wydała pszenica w przeciągu 12 do 15 a żyto 11 do 14 ziarn; jęczmienia i ziemniaków plon średni; te ostatnie miejscami tylko od zarazy ucierpiały; owoców wielka obfitość. — Królestwo wirttembergskie miało w przecięciu lepszy urodzaj od średniego; ziemniaków dwa razy tyle w przeszłym roku, atoli miejscami od zarazy ucierpiały; owoców nadzwyczajna obfitość. — W Turynii, W. Ks. Heskiem i Księstwie Nasauskim oziminy obfitość, jarego zboża dobry urodzaj; ziemniaków średnio, tu i owdzie dotknęła je zaraza; owoców wielki urodzaj. — W Wielkim Księstwie Badeńskim, Brunzwickiem, Oldenburskiem i Szlezwicko-Holsztyńskim obfite miano zbiory, mianowicie oziminy; jare zboże dostаточно zrodziło, ziemniaki miernie, owoce w bardzo znacznej ilości. — W Westfalii zebrano pszenicy i żyta o 30—40 prC. więcej niż w zwyczajnych latach; jare zboże także dobrze się udało; ziemniaków plon średni, a zaraza mało je dotknęła; owoców co nie miara. — W nadreńskich krajach w ogóle był zbiór pszenicy, żyta i jęczmienia obfity; owoców wszelkich nadzwyczaj mnogo. — W Belgii tak obfite zbiory, jakich od 25 lat nie było: pszenica i żyto wydały cztery razy tyle co w przeszłym roku; jęczmienia i owsa podostatek; rośliny stączkowe dobrze się udały; ziemniaki wczesne, wszędzie plenne, późne zaś także dobrze zrodziły, tylko 20 procentu ubyło przez zarazę; owoców zbytek. — W Holandyi zbiory były o 4 do 6 procentu wydatniejsze od średnich; zaraza na ziemniaki pojawiła się, atoli nie w tylu miejscach jak w r. 1845. i 1846., i daleko łagodniej. — W Szwajcarii oziminy bardzo dobrze zrodziły; jare zaś zboże w dolinach dostаточно, a na górach miernie; ziemniaków plon dobry, a zaraza sporadycznie tylko objawiała się; owoców wielka obfitość. — Francya od wielu już lat nie miała tak obfitych zbiorów jak w tym roku. I ryż, którego uprawę w południowej Francji od niedawna zaprowadzono, dobrze się udał. — We Włoszech pszenica zrodziła tak, jak w przeszłym roku, a ziarno bardzo piękne

i kukurudza w górniejszych okolicach miernie, na równinach bardzo obficie; owies skąpo; ziemniaki dostаточно, ryż obficie. — W Hiszpanii i Portugalii pszenica, jęczmień i owies, bardzo obficie zrodziły; kukurudza mniej dostаточно, szczególnie też w Portugalii. — W Anglii urodzaj pszenicy mniejszy od średniego, a ziarno niedorodne, ale zato daleko większe obszary niż zwyczajnie pszenicą zasiano; jęczmienia obficie niż od wielu lat; owsa wydatek dobry, choć z drugiej znowu strony mniej go niż zwykle wysiano; roślin strączkowych skąpo; ziemniaków miernie, a zaraza sporadycznie tylko się pojawiała i dość łagodnie. — W Irlandyi chociaż dość obfite zbiory zboża, nie wystarczają jednak na zastąpienie nieurodzaju ziemniaków. — W Szkocyi zboże i ziemniaki tyle zrodziły, że przez zimę nie ma się obawiać niedostatku.

Tegoroczny tedy urodzaj zboża, szczególnież ozimego, jest w ogóle biorąc dość zadowalniający. Nawet i ziemniaki po większej części mierny plon wydały, tylko jakość w wielu miejscach nie najlepsza; zresztą i zaraza w porównaniu z dwoma poprzedzającymi latami okazała się daleko słabszą, i zdaje się coraz bardziej uśmierzać. Owoców wielka w tym roku obfitość przyczyni się w wielu krajach do oszczędzenia zboża, ziemniaków, ogrodowin i masła. Ogrodowiny także dość dobrze się udały. — Tylko roślin pastewnych wszędzie prawie mało jest w tym roku; dla tego też przy szczupłej paszy, mięso trzyma się wszędzie drogo, i podobno z dzisiejszej wysokiej ceny nie zaraz zejdzie.

WIADOMOŚCI HANDLOWE.

Berlin, dn. 8. Grudnia. — Na wczorajszej giełdzie zbożowej ceny pokazały się jak natępuje: płacono za pszenicę 69—72 tal., za żyto 45—47 tal., a z dostawą w Kwietniu lub Maju 46½ tal.; za owies 28—29½ tal., za jęczmień 43—45 tal. Spiritus, który zaraz dostawiano nieprzechodził 22½ tal., lecz spiritus z dostawą wiosenną znajdował pokup na 24½ tal. do 25 tal.

Na targu zaś płacono dnia 6. Grudnia najwyżej: i to z woza pszenicę po 3 tal., żyto po 2 tal. 3 sgr. 2 fen., wielki jęczmień po 1 tal. 23 sgr. 2 fen., mały po 1 tal. 25 sgr.; owies po 1 tal. 8 sgr. 9 fen. Z wozy pszenicę 3 tal. 7 sgr. 6 fen.; żyto 2 tal. 2 sgr. 6 fen.; wielki jęczmień 1 tal. 26 sgr. 3 fen.; owies 1 tal. 8 sgr. 9 fen.; groch (lichy) 2 tal. 8 sgr. 9 fen. — Kopa słomy trzyma się na 9 tal. 15 sgr. a centnar siana na 1 tal. 10 sgr.

Szczecin, 6. Grudnia. — Pszenica ważąca 128/30 funt. żółta spadła na 67—68 tal., ale nawet najpiękniejszą kupowano za 67½ tal. Żyto nie tylko się chwiało, lecz nareszcie wcale nie miało pokupu. Ważące 85 do 89 funt. (na szefel) sprzedano tylko po 44½ tal. (wencpel); później zaś za najlepsze niechciano dać więcej jak 44 tal. Jęczmień także nie miał odbytu i za najpiękniejszy pomorski płacono tylko 38 tal. Owies stał na 28½ tal.

Wrocław, 6. Grudnia. — Szefel pszenicy biały 75, 84 do 90 sgr.; żółtej 72, 78 do 83 sgr. Żyto mocniej stało przy cenach i na rynku płacono 52, 57 do 61 sgr.

Dziś w Piątek dnia 10. Grudnia
dany będzie
w sali Bazaru
wielki koncert wieczorny
przez Dyrektora muzyki Laadego i jego
kapelę z Berlina.

W celu przyniesienia ulgi wielu rodzicom, troszczącym się o środki potrzebne do wykształcenia naukowego, albo też do wyposażenia ich synów i córek, lub do zabezpieczenia tymże dalszego ich losu, zamierzono zawiązać

Towarzystwo Rodziców

dla Wielkiego Księstwa Poznańskiego, które oparte na wzajemnej składkowej pomocy, zabezpieczy członkom należącym do niego i opłacającym składki w ratach ćwierćrocznych, kapitał stosowny do opłaty, gdy dziecko dojdzie do lat 20stu.

Przedsiębiorcy przyjmują na siebie obowiązek wystarania się u J.W. Naczelnego Prezesa o potwierdzenie wspomnianego Towarzystwa.

Listy przeznaczone do wpisywania się przystępujących do Towarzystwa, wraz z tymczasowym projektem do statutów, które ma rozstrząsnąć i zatwierdzić walne zebranie, złożone są w księgarniach pp. Mittlera, Heinego, braci Szerków, w lokalu kasynowym i resursowym, jako też u niżej podpisanych.

Poznań, dnia 18. Listopada 1847.

Dr. Barth. H. Bielefeld. Guderian.
Ehrhardt. Hirsch.

OBWIESZCZENIE.

W celu wydzierżawienia 6 miejsc do sprzedawania chleba na ulicy Wilhelmowskiej położonych, na trzy lata t. j. od 1. Stycznia r. 1848.

do 1. Stycznia 1851., wyznaczaliśmy termin licytacyjny na dzień 16. m. p. przed południem o godzinie 11. przed Sekretarzem miasta Panem Zebe na Ratuszu.

Chęć dzierżawienia mających wzywamy na termin ten, nadmienając, iż warunki w Registraturze przejrane być mogą.

Poznań, dnia 10. Listopada 1847.

Magistrat.

OBWIESZCZENIE.

Sędziemu Król. Sądu Ziemsko-miejskiego w Szamotułach panu Weissleder skradziono według jego podania w nocy z 12. na 13. Marca r. b. z pomieszkania jego przez wyłom 4½ listy zastawne:

Nr. 60/6906. Wronki powiatu Szamotulskiego na 1000 Tal.,

Nr. 46/3288. Golenia vel. Golina powiatu Plezewskiego na 500 Tal.,

Nr. 61/2198. Stempuchowo powiatu Wągrowieckiego na 250 Tal.,

Nr. 22/3139. Węgierki powiatu Wrzesińskiego na 50 Tal.,

Nr. 72/3489. Sulęcino powiatu Szredzkiego na 25 Tal.; niemniej 3½ list zastawny,

Nr. 43/1873. Małachowo powiatu Szremskiego na 100 Tal.,

z kuponami prowizyjnymi od Bożego Narodzenia 1846., i gdy takowe dotąd wykrytymi być nie mogły, wniosł o ich umorzenie.

Zawiadamiając o tem publiczność stosownie do przepisu Powszechnej Ordynacji Sądowej §. 125. Tyt. 51. Części I. wzywamy zarazem dzierżycieli tychże listów zastawnych, iżby się do nas zgłosili i prawa swe wykazali. Gdyby zgłoszenie się to w czasie prawem przepisany, to jest do 16. Lipca 1850., nie nastąpiło, wówczas dzierżyciele spodziewać się mogą, iż

dalsze postępowanie względem umorzenia powyższych listów zastawnych rozpoczętym zostanie.

Poznań, dnia 20. Listopada 1847.

Jenerałna Dyrekcyja Ziemstwa.

Pierwszą tegoroczną nadsyłkę świeżego prawdziwego

Astrachańskiego kawiarni

odebrał

S. Siekieschin;

Wrocławska ulica Nr. 7.

Prawdziwy Szwajcarski i Limburski sér odebrał i poleca

C. F. Binder.

Prawdziwe kuchy siemienne poleca **Louis Klawir** w Poznaniu ulica Wrocł. Nr. 14.

Wielki dobór najlepszych gatunków dёрwelianych, płótna, drelichów na miechy, miechów do zboża i dywanów pod nogi poleca po nadzwyczaj umiarkowanych cenach

Michaelis Neustädter,

w rynku Nr. 44. w domu kupca P. Grätz.

Ceny targowe w mieście POZNANIU.	Dn. 6. Grudnia 1847. r.			
	od		do	
	Tal.	sg.	Tal.	sg.
Pszenicy szefel	2	11	1	20
Zyta dt.	1	18	11	123
Jęczmienia dt.	1	18	11	127
Owsa dt.	—	26	8	11
Tatarki dt.	1	14	5	123
Grochu dt.	1	23	4	22
Ziemniaków dt.	—	20	—	22
Siana cetnar	—	27	6	1
Słomy kopa	4	20	—	510
Masła garniec	2	5	—	210